

5. Франке К. Спортивная травматология. Перевод с немецкого. – Москва. – 1981. – 352 с.
6. Шойлев Димитр. Спортивная травматология. – София. – 1996. – 357 с.
7. Дембо А.Г., Земцовский Э.В. Спортивная кардиология. – Ленинград. – 1989. – 486 с.
8. Душанин С.А., Шигаевский В.В. Функция сердца у юных спортсменов. – Киев. – 1988. – 165 с.
9. Спортивная медицина /Под ред. В.Л.Карпмана. – Москва. – 1987. – 394 с.
10. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Видання друге. – Київ: “Олімпійська література”. – 2005. – 471 с.
11. Шигаевский В.В. Сердечно-сосудистая система у юных спортсменов. – Автореферат докторской диссертации.- Москва. – 1977. – 24 с.
12. Дембо А.Г. Заболевания и повреждения при занятиях спортом. – Ленинград. – 1970.
13. Филявич А.Е. Электрокардиографический атлас спортсмена. – Кишинев. – 1982.
14. Савка В.Г., Радко М.М., Воробйов О.О. і співавт. Спортивна морфологія. Навчальний посібник. - Чернівці. – 2005.
15. Функциональные возможности спортсменов. - Киев. – 1990. – 102 с.
16. Карпінська Т., Хотінова О. Спортивна медицина. – Львів. – 2004. – 194 с.
17. Temnyk Irena, Kowaliw Jurij i inni: Konkurencyjność usług uzdrowiskowych sanatoriów Ukrainy Zachodniej na tle polskim // Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania konkurencyjności regionu Podkarpacia. V Międzynarodowa konferencja w Jarosławiu. – Jarosław. – 2001. - S. 237-246.
18. Ковалів Ю.М. Здоров'я українців та роль санаторно-курортного лікування у його поліпшенні // Здоровий спосіб життя. Випуск 26. – Львів. – 2008., с.20-25.
19. Kowaliw Jurij, Temnyk Irena i inni: Aktywizacja przedsiębiorczości sanatoriów Ukrainy // Mała i średnia przedsiębiorczość szansą aktywizacji gospodarki Podkarpacia: VI Międzynarodowa konferencja naukowa w Jarosławiu. – Jarosław. - 2002. - S. 73-77.
20. Ковалів Юрій, Комар Володимир. Сірководневі ванни і здоров'я людини // Українська думка.- Лондон. - 22.03.2001.
21. Ковалів Юрій. Вплив сірководневих ванн курорту Любень Великий на показники електрокардіограм у хворих на мітральні пороки серця. Дисертація кандидатська. – Львів. - 1967. – 462 с.
22. Oferta CRR KRUS w Noryńcu Zdroju.
23. Маломинерализованные хлоридные натриевые минеральные воды Украины.- Киев. – 2002.
24. Пономаренко В.І., Скомарохова З.Н., Сысоева И.А., Коваленко Л.Н. Механизм действия и лечебное применение пелоидов при дегенеративно-дистрофических поражениях суставов // Лікувальні грязі: екологічні аспекти, раціональна експлуатація та нові технології їх використання. Матеріали III наукової конференції з міжнародною участю. - Бердянськ, 29.05.2002. – С.64-66.
25. Кенц В.В., Богатирьова Т.В. Зовнішнє застосування мінеральних вод // Мінеральні води України. – Київ. – 2005. – С.340-341.
26. Івчук В.І. Маловідома широкому загалу, але одна з кращих оздоровниць не тільки в Україні // Гуманістичний вісник. – Львів. - 2008.

Л.І. КОТИК

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ АНКЕТУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ САКРАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ

Розроблена та проаналізована анкета дослідження сакральних об'єктів. Звернута увага на запитання анкети, які несуть інформацію про роль та значення сакрального об'єкта в релігійному житті громади.

Разработана и проанализирована анкета исследования сакральных объектов. Внимание акцентировано на вопросы анкеты, которые несут информацию о роли та значении сакрального объекта в религиозной жизни общины.

Questionnairy research of religious object was prepared and analyzed.

Серед багатоманіття об'єктів соціальної інфраструктури, які забезпечують повноцінне функціонування суспільства, опосередковано впливають на формування його здоров'я та прямо

характеризують духовний стан розвитку громади є сакральні об'єкти. Проблематичність вивчення їх ролі в суспільстві зумовлена обмеженістю інформації, яка доступна для аналізу процесу функціонування сакральних об'єктів. В більшості така інформація обмежується відомостями про назву та місце розташування сакрального об'єкта, час його спорудження та доповнюється загальними статистичними даними про чисельність сакральних об'єктів (загальна, за релігійною приналежністю, конфесійним спрямуванням) на території дослідження. В той же час осторонь залишається інформація, яка ілюструє процес функціонування релігійної громади, що гуртується навколо конкретного сакрального об'єкта, а також показує вагу того чи іншого сакрального об'єкта в духовному житті суспільства. Заповнити дану інформаційну прогалину можна за рахунок використання новітніх методів дослідження об'єктів інфраструктури одним з яких є метод анкетування.

Анкетування, як науковий метод дослідження залучений в суспільні дисципліни з соціології й на сьогодні розглядається як один з основних методів опитування. Його суть полягає в отриманні первинної соціологічної інформації шляхом поставки в письмовій формі питань до окремої людини чи більш-менш широкої групи людей та отримання відповідей на поставлені запитання від них. Застосування даного методу дає змогу залишаючи особу респондента (особа яка бере участь в соціологічному опитуванні) інкогніто отримати інформацію про сакральні об'єкти, їх ультраструктуру та спосіб життя релігійної громади, яка навколо них формується.

На сьогодні, нами розроблений "Бланк дослідження сакрального об'єкта", що містить п'ять блоків запитань, які, по можливості, комплексно охоплюють всі складові функціонування релігійної громади та безпосередні, соціальновагомні, характеристики сакрального об'єкта. Зокрема опитувальник містить наступні блоки запитань, згруповані за такими тематиками: "Паспортні дані об'єкта", "Релігійна діяльність", "Релігійна громада", "Релігійні служителі", "Інфраструктура сакрального об'єкта".

Блок "Паспортні дані об'єкта" є одним із найменших за численністю включених в нього запитань. З нього розпочинається анкета й він містить запитання, відповіді на які репрезентують офіційну інформацію про сакральний об'єкт, зокрема це відомості про його повну офіційну назву, адресу розташування, конфесійну та патріархальну приналежність, рік заснування тощо. Всі вище перелічені дані можна отримати й поза способом анкетування, звернувшись до статистичного управління. Винятком в цьому ракурсі є інформація, що отримується в процесі відповідей на запитання про рік відновлення об'єкта, якщо таке явище мало місце та про дату й назву храмового свята й ємкість сакрального об'єкта. Власне остання є вагомою для визначення ролі досліджуваного об'єкта в релігійному житті громади, бо якщо людність громади велика, а ємкість сакрального об'єкта мала, то це є свідченням або непоширеності даного релігійного вчення в руслі конкретної спільноти, або результатом насичення території проживання спільноти об'єктами сакральної інфраструктури, або, що найгірше, атеїстичною спрямованістю громади.

БЛАНК ДОСЛІДЖЕННЯ САКРАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА

I. Паспортні дані об'єкта

- 1.1. Повна назва _____
- 1.2. Адреса розташування _____
- 1.3. Конфесійна та патріархальна приналежність _____
- 1.4. Рік заснування _____
- 1.5. Рік відновлення _____
- 1.6. Дата й назва храмового свята _____
- 1.7. Ємність (яку кількість людей може вмістити):
 - а) до 50 осіб;
 - б) 50–100 осіб;
 - в) 100–500 осіб;
 - г) 500 осіб і більше.

II. Релігійна діяльність

- 2.1. Графік богослужінь _____
- 2.2. Частота богослужінь:
 - 2.2.1. несвяткові дні: а) 1 раз в день; б) 2 рази в день; в) інша: _____;
 - 2.2.2. святкові дні:
 - а) 1 раз в день (святкова відправа);

б) 2 рази в день: (святкова відправа і вечірня);

в) інша: _____.

2.3. Спеціалізація богослужінь:

2.3.1. наявність богослужінь для дітей: а) так; б) ні.

2.3.2. наявність богослужінь за всякі прошення: а) так; б) ні.

2.3.3. наявність богослужінь за здоров'я: а) так; б) ні.

2.3.4. наявність богослужінь за померлих: а) так; б) ні.

2.3.5. інші богослужіння (вказати): _____

2.4. Паломництво:

2.4.1. організація паломницьких виїздів для релігійної громади: а) так; б) ні.

2.4.2. ініціатор виїздів:

а) настоятель громади;

б) активні члени громади;

в) зовнішні комерційні структури;

г) інший варіант (вказати): _____.

2.4.3. частота здійснення виїздів: а) 1 раз в рік; б) 2 рази в рік; в) інша: _____.

2.4.4. напрямки паломництва (вказати): _____

2.4.5. джерело фінансування паломницьких виїздів:

а) власні кошти прихожан;

б) кошти церковної громади;

в) спонсорські кошти;

г) інший варіант: _____.

2.5. Релігійна школа:

2.5.1. наявність релігійної школи для дітей: а) так; б) ні.

2.5.2. час функціонування релігійної школи для дітей:

а) цілий рік;

б) протягом навчального року;

в) в літній період;

г) інший варіант (вказати): _____.

2.5.3. загальна кількість дітей, які відвідують релігійну школу:

а) до 20 осіб;

б) 20–50 осіб;

в) 50 осіб і більше.

2.5.4. наявність класів в релігійній школі: а) так; б) ні.

2.5.5. вікові діапазони класів та кількість учнів в них (вказати): _____

2.5.6. організація святкових богослужінь для учнів релігійної школи: а) так; б) ні.

2.5.7. назва святкових богослужінь, подія на яку вони здійснюються та час їх проведення _____

2.5.8. наявність релігійної школи для дорослих: а) так; б) ні.

2.5.9. час функціонування релігійної школи для дорослих (вказати): _____.

2.5.10. загальна кількість відвідувачів в даній школі:

а) до 20 осіб;

б) 20–50 осіб;

в) 50 осіб і більше.

2.6. Спеціалізовані релігійно-просвітницькі курси:

2.6.1. передшлюбні науки: для наречених: а) так; б) ні.

для батьків наречених: а) так; б) ні.

2.6.2. науки для молодих сімей: а) так; б) ні.

2.6.3. науки для сімей наркоманів: а) так; б) ні.

2.6.4. науки для сімей алкоголіків: а) так; б) ні.

2.6.5. інші варіанти наук (вказати): _____

2.7. Месіонерська діяльність (вказати вид діяльності) _____

- 4.4.1. загальна кількість: _____ осіб.
4.4.2. стать: _____.
4.4.2. середній вік: _____ років.
4.4.3. освіта (вказати профіль освіти, рік та місце її отримання): _____

4.5. Хор:

- 4.3.1. загальна кількість: _____ осіб.
4.3.2. переважаюча стать: _____.
4.3.2. середній вік: _____ років.
4.3.3. наявність профільної освіти: (вказати частку осіб з спеціальною музичною освітою від загальної кількості хористів) _____ %.

V. Інфраструктура сакрального об'єкта

- 5.1. Наявність дзвіниці: а) так; б) ні.
5.2. Наявність акустичної системи (органу): а) так; б) ні.
5.3. Наявність паркової зони: а) так; б) ні.
5.4. Наявність спеціалізованого приміщення під релігійну школу: а) так; б) ні.
5.5. Наявність релігійної бібліотеки: а) так; б) ні.
5.6. Наявність церковного автотранспорту: а) так; б) ні.
5.7. Наявність церковної столової: а) так; б) ні.
5.8. Наявність житлових приміщень для настоятеля, паломників: а) так; б) ні.
5.9. Наявність облаштованого місця торгівлі релігійною літературою: а) так; б) ні.

Емоційні відчуття та суб'єктивні враження після відвідин сакрального об'єкту: _____

Запитання про релігійну діяльність утворюють другий однойменний блок анкети. Відповіді на них несуть інформацію про частоту та направленість богослужінь, паломницьку діяльність та функціонування релігійної школи при сакральному об'єкті, розкривають особливості місіонерської діяльності, специфіку релігійно-просвітницьких курсів, тонкощі співпраці з навчальними закладами та іншими управлінсько-релігійно-освітніми структурами на території дослідження. В цьому блоці наявні як закриті так і відкриті запитання, які передбачають подання респондентами власної точки зору з досліджуваної проблематики. Даний блок запитань особливо важливий для дослідження рис функціонування сакрального об'єкта в просторово-часових координатах та визначення його ролі в забезпеченні релігійних потреб громади.

Третій блок запитань під назвою “Релігійна громада” націлений на отримання інформації про демографічну характеристику спільноти потреби якої забезпечує конкретний сакральний об'єкт. Важливість даного блоку обумовлена тим, що він містить інформацію отримання якої можливе лише шляхом анкетування. Зокрема, це інформація про територіальне зосередження громади, її демографічні характеристики (чисельність громади, середній вік прихожан, переважаюча стать, вікова структуризація прихожан тощо), рівень матеріального забезпечення прихожан. Нестандартним підходом є включення в цей блок запитань із проблематики соціальних негараздів, а саме запитань про наявність церковних прохачів – особливого прошарку громади, який історично концентрується навколо сакральних об'єктів. Їх кількість є непрямим показником ролі сакрального об'єкта в релігійному житті громади: спостерігається певна закономірність – чим кількісно більше прохачів, чим вони більш стратифіковані та між ними є більша боротьба “за місце” тим вагомішу й помітну роль відіграє сакральний об'єкт в житті громади і навпаки: менше прохачів – менша вага сакрального об'єкта.

Четвертий блок запитань присвячений дослідженню служителів сакрального об'єкту. Він іменується “Релігійні служителі” та несе соціологічні відомості про настоятеля та інших священників сакрального об'єкта, про дяка, хор тощо. Професійна орієнтація даних людей, їх майстерність, відданість релігійному покликанню є запорукою об'єднаності релігійної громади, а значить підвищення ролі сакрального об'єкта в площині релігійного життя громади.

Завершує опитувальник п'ятий блок запитань під назвою “Інфраструктура сакрального об'єкта”. Він містить відомості про ультраструктуру досліджуваного об'єкта, як то наявність церковного автотранспорту, релігійної бібліотеки, відпочинково-паркової зони тощо.

В період наростаючої комп'ютеризації і віртуалізації суспільного життя, переорієнтації суспільства на матеріальні цінності та втраті національно-етнічних ідентичностей за рахунок процесу глобалізації особливо важливим стає дослідження функціонування сакральних об'єктів, як осередків збереження духовності суспільства. Використання в таких дослідженнях методу анкетування дає змогу переосмислити роль релігійних об'єктів в житті людей, показати їх сильні і слабкі сторони, їх вагу в житті громади та комплексно охарактеризувати громаду, яка до них тяжіє.

ЛІТЕРАТУРА

1. Практикум з соціології / За ред. В.М. Пічі. – Львів: “Магнолія плюс”, 2006. – 368 с.
2. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії. Підручник. – Львів, 2003. – 444 с.
3. Шевчук Л.Т. Соціальна географія: Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. – 349 с.
4. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: Навч. посібник. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 1999. – 160 с.

Н.О. НАЗАР

СТАТЕНЕ ВИХОВАННЯ: ВИХОВАННЯ СІМ'ЯНИНА ЧИ ПРОПАГАНДА СЕКСУАЛЬНОЇ РОЗБЕЩЕНОСТІ: МОРАЛЬНИЙ ТА ДЕМОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТИ

В статті розглядається проблема відсутності моральної складової в статевому вихованні сучасної школи та вплив цього явища зокрема на демографічні процеси в суспільстві

В статье рассматривается проблема отсутствия моральной составляющей в половом воспитании в современной школе и влияние этого явления на демографические процессы общества

The article deals with the problem of the lack of moral aspect in sex education in modern school and its influence demographic processes in our society

Основним завданням освіти є виховання здорової гармонійної особистості, а її принцип – науковість і послідовність. Коли ж іде зрада цим принципам у навчальному процесі, тоді це слід кваліфікувати як злочин проти людської гідності та її здоров'я.

Предмет дослідження: підручники та навчальний посібники із предметів ОБЖ та Охорони здоров'я.

Мета дослідження: проаналізувати інформаційне наповнення шкільних програм, шкільних підручників та посібників з предметів ОБЖ та Охорони здоров'я на відповідність цілям освіти.

Щодня ми є свідками того, як у суспільстві зневажається гідність людини на сторінках та екранах ЗМІ. Закон України „Про захист суспільної моралі” [1] є повністю зігнорований зі сторони державних службовців, які покликані реагувати на злочини в цій сфері. За останній час деморалізація просочується також в шкільництво: повна відсутність контролю за поліграфічною продукцією для шкіл, зокрема учнівських щоденників та обкладинок шкільних зошитів, які стали предметами морального розтління дітей.

В Державній Національній програмі „Освіта („Україна ХХІ століття”)” [5] затвердженій ще в 1993 році, визначено стратегічні завдання реформування загальної середньої освіти, зокрема реформування на національних засадах з урахуванням регіональних особливостей і передового світового досвіду; організаційне поєднання навчання і виховання з метою забезпечення розумового, морального, художньо-естетичного, правового, патріотичного та фізичного розвитку дитини, формування здорового способу життя. Попри те, українська школа за роки, що пройшли з часу прийняття програми так і не зазнала реформування: виховання зрілої особистості, яка у своїх вчинках керується високоморальними принципами та цінностями не стоїть на першому місці в навчально-виховному процесі сучасної школи. У навчальному процесі має бути присутні два основних аспекти освіти, зовнішній, який є передачею знань, умінь та технічних прийомів, а також духовна і моральна освіта (виховання), яка займається формуванням характеру. Більше того такі шкільні предмети, як „Валеологія”, що згодом трансформувалася в ОБЖ та Охорону здоров'я [7] вже понад десятиліття є засобами деморалізації учнів з огляду на вміст у них тем статевого виховання, у тому форматі, в якому вони подаються.